

Oktober

Driedimensionaal dolen

Wie de vlakte in Nederland wil ontvluchten, hoeft niet ver te reizen. De beboste stuwwallen rond de Duivelsberg zijn spectaculair wild, een beproeving voor de kuitspieren. Het herfstbos op de hellingen is adembenemend mooi: noestige eiken, beuken en kastanjes werpen goudgele bladeren en vruchten af. Op verscheidene plekken borrelt water op uit de grond, resulterend in stroompjes die meanderen door de dalen, begroeid met bijzondere bronvegetatie als bosbies, reuzenpaardenstaart en moeraszegge. Maar het wandelpad doorkruist eveneens verlaten akkerlanden waar planten en dieren vrij spel hebben gekregen. Proef vooral een appel in een boomgaard en kastanjes waarmee de grond hier is bezaaid!

Herfstsalade met kastanjes en paddenstoelen

Breng 1,5 liter bouillon aan de kook, voeg 500 gram verse kastanjes toe. Kook de kastanjes 5 tot 7 min. Giet ze af, bewaar de bouillon. Snijd de kastanjes doormidden. Kook de bouillon in tot de helft. Verhit 4 eetlepels olijfolie in een koekenpan, voeg 250 gram champignons toe, roerbak ze 5 min. Voeg de kastanjes en 2 teentjes knoflook toe en roerbak alles 2 tot 3 min. Voeg de ingekookte bouillon toe, strooi er flink wat zeezout en peper over en voeg 5 eetlepels fijngehakte peterselie toe. Laat paddenstoelen en kastanjes nog circa 2 min. bakken. Eet smakelijk!

1 Het bos van de Duivelsberg slokt u op: markante eiken en beuken met noestige stammen en roodgeel herfstgebladerte toornen hoog boven u uit. Het bladerdek veert onder uw voeten, eikels kraken. Maar dan een fikse klim. Op de top van de 76 meter hoge **Motte Mergelpe** kijkt u plotseling neer op de woudreuzen. En op de uitgestrekte bossen van het Duitse Reichswald. Ja, zelfs op de Veluwe, 20 kilometer verder! Duizend jaar geleden stond een burcht op deze strategisch gelegen plek. Geniet met volle teugen van on-Nederlandse vergezichten!

2 De Duivelsberg stroomt: kabbelende beekjes stromen naar Beek dat hieraan zijn naam ontleent. Het kraakheldere water borrelt op uit de grond, zelfs in natte herfstmaanden dorstwekkend. De **bronvegetatie** is zeldzaam: verspreidbladig goudveil, ijle zegge, bittere paardenstaart en moeraszegge. In de vroege herfst is de bronvegetatie nog sappig groen. Op de oevers prijkt de zwarte els, die in het najaar roodbruine katjes draagt. Herfstbladeren in het bronwater worden opgepeuzeld door platwormen.

3 De kuitspieren verrichten geregeld stevig werk in de **stuwwalbossen**, waarvan de

steile hellingen rijk begroeid zijn met zomer- en wintereik. In de herfst werpen zij hun vruchten af, tot vreugde van eekhoorns, wilde zwijnen, dassen en reeën. Het goudgele herfstbladerdek van de beuk is prachtig bij invallend zonlicht. Ook de wilde zoetkers groeit hier. Spechten, bosuilen, boomklevers en ook vleermuizen verblijven in de oude bomen; vleermuizen maken gebruik van boomholtes. Lager bij de grond dragen vele struiken herfstvruchten: de hazelaar is getooid met katjes, de sleedoorn draagt zwarte bessen en aan de lijsterbes hangen trossen rode bessen. Luister naar het gekwetter van talloze vogels, veelal lijsterachtigen, die zich tegoed doen aan de bessenoverdaad.

4 Rondom de Duivelsberg liggen **verlaten akkerlanden** als groene juweeltjes tegen de glooiende hellingen. De openheid vormt een aange-naam contrast met de beslotenheid van het bos. Het wandelpad speelt met beide landschappen, licht en donker. Op de verlaten akkers staat regenererend bos; als pionierbomen groeien boswilg en ruwe berk. De graslandjes en de boomgaarden zijn verrassend rijk begroeid met bijzondere plantensoorten. De vegetatie floreert vooral in de natte graslandjes, gevoed door kwelwater.

Afstand
16 km, ca. 4 uur

Route inkorten
Ga na de historische wegwijzer op de asfaltweg la (Van Randwijckweg). Ga na 75 m weer la, vervolg de groene markeringen.

Startpunt
Parkeerplaats Holdeurn, Oude Kleefsebaan, Berg en Dal

Bewegwijzering
Gemarkerd met groene palen. Soms is de markering onduidelijk: zie dan de routebeschrijving.

Parkeren
Oude Kleefsebaan, 6571 BL Berg en Dal (300 m na huisnummer 148, ri Wylers)

OV
Station Nijmegen CS, bus 58 naar Beek, halte Van Rand-

wijckweg, 1 minuut lopen naar de Rijksstraatweg in het centrum van Beek (tussen 3 en 4)

Honden
Aangelijnd welkom

Landschapstype
Bos, weide/akkerland

Bijzonderheden
Het is een pittige route met veel klimmen en dalen.

Hier groeien orchideeën als briet- en grote keverorchis, waarvan de rozetten ook in de herfst zichtbaar zijn, en de ratelaar die nog bloeit in september. Het fruit van boomgaarden wordt in het najaar door vogels en dassen gegeten. En door de bewoners van Beek en wellicht door u als wandelaar ...

5 De natuur gaat hier zijn gang: **omgevalen bomen** blijven liggen. In de herfst een walhalla voor **paddestoelen en zwammen** in alle kleuren en vormen, een feest voor het oog. Vele insecten eten dood hout. Misschien ziet u een specht die de insecten uit een boomstronk pikt.

6 **Tamme kastanjbomen** groeien volop langs de paden. Afgezien van de fraaie roodbruine herfsttinten vormen de kastanjes een voedselbron voor vele dieren, maar ook voor de mens. Een herfstwandeling door de Duivelsberg is pas compleet na het verorberen van een kastanje.

Meer weten?

7 Voor Nederlandse begrippen zijn de klimmen ongekend steil. In de diepte van deze berg ziet u het **Filosofendal**, dat even poëtisch oogt als klinkt en waar doorheen de **Filosofenbeek** meandert. Een flinke herfstbui kan de stroom spectaculair versnellen. Dit water heeft een zeer hoge natuurwaarde. Moeraszegge, wijfjesvaren en dotterbloem voelen zich hier thuis. In de omgeving groeit elzenbroekbos; de elzenproppen (kegels zonder zaad) kunt u de hele herfst bewonderen. Ook de es draagt in de herfst vruchten.

8 U zult hem zelden zien, de schuwe das. Maar dit gebied kent meerdere goedbevolkte **dassenburchten**. Dassen eten zich nu vol met eikels, kastanjes en vooral regenwormen die in de natte herfsttijd boven de grond komen.

Routebeschrijving

A Meteen na de parkeerplaats splitst de groene route zich: neem de rechterroute (de eerste paal is geel, daarna komt groen erbij).

B Ga in Ubbergen, bij de toegang tot de Sint Maartenskliniek, rechts naar de verkeerslichten en dan links langs de doorgaande weg. Pak groen weer op.

C Ga in Berg en Dal, aan het einde van de Oude Holleweg,

aan de overkant de Elzenweg in. Verderop ra en omhoog. Steek na de klim de weg over. Let op: hier staan twee groene palen. Neem de rechterroute die de weg volgt.

Ook gezien

Rapunzel, ratelaar, grote veldbies, klimop, gewone salomonszegel, eenbloemig parelgras, gevlekte dovenetel, gele dovenetel, kamperfoelie, brede stekelvaren, ruige veldbies, pilzegge, witte klaverzuring, bochtige smele, vos, konijn, buizerd, sperwer, valk, havik.

Horeca

Pannenkoekenrestaurant De Duivelsberg, Duivelsberg 1, 6572 BE Berg en Dal, 024 684 14 39, www.duivelsberg.nl; open: variabel, zie website.

Hotel-Restaurant Spijker, Rijksstraatweg 191, 6573 CP Beek-Ubbergen, 024 684 12 95, www.hotelspijker.nl; open: variabel, zie website.

Restaurant de Put, Oude Kleefsebaan 88, 6571 BJ Berg en Dal, 024 684 29 94, www.restaurantdeput.nl; open: variabel, zie website.